

การศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ

**A Study the Guidelines for Bringing Basic Educational Standard on
Internal Quality Assurance of Schools in B.E. 2561 for Practice**

วิษณุ ทรัพย์สมบัติ, เพ็ญญา แก้วเขียว,
ฉัตรชัย หวังมีจมี และ ลาวัลย์ พิชญวรรณ์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**Wisanu Sapsombat, Pennapa Kaewkhiew,
Chatchai Vangmeejongmee and Lawan Pitchayawat**
Office of the Basic Education Commission
Corresponding Author, E-mail: wissap13@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูล ได้แก่ คู่มือ รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561-2563 ฐานข้อมูลจากระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) ปี พ.ศ. 2563 รวมทั้ง ครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัด และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (%) การวิเคราะห์ไขว้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอ้างอิง คือ ค่าสถิติที (t-test) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์และสร้างข้อสรุป โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษารูปร่างแนวทางฯ มีจำนวน 8 แนวทาง คือ 1) การสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 2) การจัดทำคู่มือดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3) การพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา 4) การพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 6) การยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) 7) การถอดประสบการณ์ของ

* วันที่รับบทความ : 4 ธันวาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 10 ธันวาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 11 ธันวาคม 2566

สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) และ 8) การบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

คำสำคัญ: มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน; การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา; การนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ

Abstracts

A study the guidelines for bringing Basic Educational Standard on Internal Quality Assurance of Schools in B.E. 2561 for Practice has the objective to study the guidelines for bringing Basic Educational Standard on Internal Quality Assurance of schools in B.E. 2561 for practice. This research involved various sources of information, consisting of handbooks; summary reports of the Educational Testing Bureau (under the Office of the Basic Education Commission or “OBEC”) on the results of the Educational Quality Assurance System Development Project (2018-2020); and the data from the Electronic School Self-Assessment Reporting System or “e-SAR” (2020). Informants and target groups included teachers, educational administrators, school administrators, representatives from affiliated agencies, and those responsible for quality assurance at the Educational Service Area Offices. For quantitative data were used to answer research objectives, using descriptive statistics: Frequency, Percentage (%), Crosstabs, mean, and standard deviation (S.D.). For inferential statistics, t-test. Regarding qualitative data analysis, results were analyzed and conclusions were made, using content analysis.

The results of the study conclude that there are 8 approaches. The first approach was communicating and promoting an understanding of the Basic Educational Standard on Internal Quality Assurance of Schools in B.E. 2561. The second approach concerned the development of handbooks on internal quality assurance of educational institutions. The third approach involved the development of quality innovation network of educational institutions. The fourth approach related to the development of electronic self-assessment reporting system (e-SAR) of educational institutions. The fifth approach concerned budget allocation to support internal quality assurance of educational institutions. The sixth approach was the recognition and the presentation of ‘the Internal Quality Assurance System Awards’ (IQA award) to successful educational institutions. The seventh approach was learning from educational institutions which received the IQA award. The last approach was the integration of cooperation on quality assurance promotion at classroom level.

Keywords: Basic Education Standards; Internal Quality Assurance; Explore Ways of Putting into Practice

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (3) ได้กำหนดการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา โดยให้ยึดหลักที่สำคัญข้อหนึ่ง คือ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยมาตรา 31 กำหนดให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา เพื่อรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ และตรงกับความมุ่งหวังของสังคม (สมชัย จรรยาไพบูลย์, 2555; สงบลักษณ์, 2541)

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562; สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563) ดังนั้น องค์กรหลักที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้น เพื่อใช้เป็นเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยกำหนดให้ใช้กับสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยองค์รวม เปิดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีการปรับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อให้สอดคล้องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2559 - 2569 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นในการพัฒนา ศักยภาพคน จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก โดยพัฒนาบุคคลให้มีลักษณะขั้นต่ำ 3 ประการ คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) โดยจะเห็นได้ว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ให้ความสำคัญในมิติของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคล ให้ครอบคลุมมิติของการพัฒนาคนและกระบวนการบริหารจัดการ และมีการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) เป็นผลให้หน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีความพยายามในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าแม้ปริมาณทรัพยากรที่รับผิดชอบจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม แต่ระดับคุณภาพจะต้องยังคงเป็นมาตรฐานเดียวกันอยู่เสมอ โดยนโยบายปฏิรูปการศึกษาในช่วงทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 - 2561 มีประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับ มาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า (สำนักเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2561) ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 ฉบับใหม่ เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะหน่วยงาน ต้นสังกัดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้อง พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่ เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การปฏิรูปการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความสำคัญ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนดำเนินงานขับเคลื่อนการนำมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานลงสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การ สื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง การจัดทำคู่มือดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา การพัฒนาเครือข่ายคุณภาพ นวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา การพัฒนาระบบ การรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) การจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) การถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับ

รางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) และการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ของนักการศึกษาได้แก่ Stufflebeam (1988) Liston (1999) Ravitch (1995) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) อุดม เขยกิจวงศ์ (2543) อุทุมพร จามรมาน (2544) สุพัตรา เทศเสนาะ (2551) และเสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545) สรุปได้ว่ามาตรฐานการศึกษา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยมีความเกี่ยวข้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย ผลสัมฤทธิ์ สิ่งที่ควรรู้หรือควรทำได้ มีการผนวกกับเกณฑ์หรือระดับของผลการปฏิบัติงานหรือมิติที่ต้องการบรรลุผล เพื่อใช้อ้างอิงหรือเทียบเคียง สำหรับการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ และสุวิมล ว่องวานิช (2558) ได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วง พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่ได้มีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้เป็น 4 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 การจัดทำเอกสาร คู่มือ ตำราวิชาการ เช่น การจัดทำเอกสารมาตรฐานการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาศึกษาปฐมวัย แนวทางที่ 2 การจัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ และชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ แนวทางที่ 3 การสนับสนุนงบประมาณ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และแนวทางที่ 4 การกำหนดมาตรการแทรกแซงและการช่วยเหลือสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาแนวทางนำมาตรฐานการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาศึกษาสู่การปฏิบัติ และผลการใช้มาตรฐานการศึกษาศึกษา สำหรับใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป อันจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาพ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดการดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ โดยได้ทำการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง 2) การจัดทำคู่มือดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3) การพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา 4) การพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 6) การยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) 7) การถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) และ 8) การบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูล การวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูล ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2561 2) เอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561 - 2563 3) ครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ที่เข้าร่วมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบแนวทางการประเมินแนวใหม่ และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 จำนวน 468 คน และที่เข้าร่วมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 564 คน 4) เอกสารคู่มือดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 5) เอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561-2563 6) เอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561-2563 7) ระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) 8) เอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2563 9) คู่มือการใช้งานระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของ

สถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) มีจำนวน 5 เล่ม 10) คู่มือแนวทางการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 เล่ม 11) เอกสารรายงานแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 12) เอกสารรายงานสรุปผลการยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561 - 2562 13) คู่มือแนวทางการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล (IQA AWARD) จำนวน 4 เล่ม 14) เอกสารโครงการและรายงานสรุปผลการถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561 - 2563 และ 15) เอกสารโครงการและรายงานสรุปผลการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสำนักทดสอบทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2561 - 2563

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 6 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ ก่อนและหลังการประชุมสัมมนา ฉบับที่ 2 แบบตรวจสอบมโนทัศน์ด้านมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายใน ฉบับที่ 3 แบบตรวจสอบมโนทัศน์ด้านการประเมินแนวใหม่ ฉบับที่ 4 แบบสำรวจสภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับที่ 5 แบบสอบถามการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ และเป็นพี่เลี้ยงด้านการประกันคุณภาพให้กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ฉบับที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติบรรยาย คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (%) การวิเคราะห์ไขว้ค่ามัธยเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอ้างอิง คือ การทดสอบค่าที (t-test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปเป็นความเรียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ผลจากการศึกษางานวิจัยของวิชญ์ ทรัพย์สมบัติ และสุวิมล ว่องวานิช (2558) ที่ได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วง พ.ศ. 2550 - 2555 พบว่า มีด้วยกันจำนวน 4 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 การจัดทำเอกสาร คู่มือ ตำราวิชาการ แนวทางที่ 2 การจัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ และชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ แนวทางที่ 3 การสนับสนุนงบประมาณ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และแนวทางที่ 4 การกำหนดมาตรการแทรกแซงและการช่วยเหลือสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีการดำเนินการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 4 แนวทาง รวมจำนวน 8 แนวทาง ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในช่วงหลังจากมีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 1) การสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง 2) การจัดทำคู่มือดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3) การพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา 4) การพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 6) การยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) 7) การถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) และ 8) การบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

- วิษณุ ทรัพย์สมบัติ และสุวิมล ว่องวาณิช (2558)
- แนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ
การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ
<ol style="list-style-type: none"> 1. การสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง 2. การจัดทำคู่มือดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3. การพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา 4. การพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) 5. การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 6. การยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) 7. การถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) 8. การบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1 การสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่ามีจำนวน 3 วิธีการ ดังนี้ วิธีที่ 1 คือ การจัดทำหนังสือราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งหน่วยงานต้นสังกัดทุกสังกัดเพื่อให้ดำเนินการเผยแพร่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 ให้กับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง วิธีที่ 2 คือ การเผยแพร่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 ผ่านเว็บไซต์ของสำนักทดสอบทางการศึกษา คือ <https://bet.obec.go.th/> และวิธีที่ 3 คือ การจัดประชุม การอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติ เพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ ประกอบด้วยกิจกรรมการประชุมสัมมนา จำนวน 2 โครงการ ดังนี้

(1) โครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบแนวทางการประเมินแนวใหม่ และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ให้แก่บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่น ๆ จัดขึ้นจำนวน 2 จุด โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมสัมมนา คือ ครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 468 คน เป็นการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบรรยาย การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการจัดกิจกรรมหลัก จำนวน 7 กิจกรรม ผลการประชุมสัมมนาสรุปได้ดังนี้

(1.1) ผลการทดสอบภาพรวมก่อนการสัมมนาของผู้เข้าร่วมสัมมนา มีคะแนนร้อยละ 60 – 79 สูงสุด รองลงมา มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 และมีคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ตามลำดับ โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกตำแหน่งมีคะแนนในช่วงร้อยละ 60 – 79 สูงสุด และผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่มีคะแนนการทดสอบหลังการสัมมนาร้อยละ 80 ขึ้นไปสูงสุด รองลงมา มีคะแนนร้อยละ 60 – 79 และมีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตำแหน่ง พบว่า ครู ผู้บริหารการศึกษา และกลุ่มอื่น ๆ มีคะแนนร้อยละ 60 – 79 สูงสุด ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ มีคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปสูงสุด และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ โดยภาพรวมและจำแนกตามจุดสัมมนา พบว่า จุดสัมมนาจุดที่ 1 และ 2 และภาพรวมทั้ง 2 จุด มีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการสัมมนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(1.2) ผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการประเมิน โดยพิจารณาจากความสอดคล้องของคะแนนการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาแนวใหม่ และคุณลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน พิจารณาจากความสอดคล้องของคะแนนการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาแนวใหม่ โดยพิจารณาจากคะแนนประเมินร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้คะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไปสูงสุด คือ ด้านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ คะแนนมโนทัศน์ด้านการประเมินแนวใหม่ อันดับสาม คือ คะแนนมโนทัศน์ด้านมาตรฐานการศึกษา กับมโนทัศน์ด้านการประเมินแนวใหม่

(1.3) ผลการทดสอบพัฒนาการสัมพัทธ์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่ทั้ง 2 จุดสัมมนามีคะแนนภาพรวมหลังสัมมนาเพิ่มขึ้นจากก่อนสัมมนา

(2) โครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมรับการประเมินแนวใหม่ให้แก่บุคลากรระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่สมัครใจและมีความพร้อมในการเข้ารับการประเมินคุณภาพภายในกรอบสี่ จัดขึ้นจำนวน 3 จุด ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา คือ ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมจำนวน 564 คน เป็นการบรรยาย การใช้กรณีศึกษา การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเรียนรู้ผ่านใบกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการจัดกิจกรรมหลัก 8 กิจกรรม ผลการประชุมสัมมนาสรุปได้ดังนี้

(2.1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด รองลงมาคือ กำหนดและประกาศค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานและประเด็นพิจารณาการประกันคุณภาพ และจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

(2.2) ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการติดตาม ช่วยเหลือ และเป็นพี่เลี้ยงด้านการประกันคุณภาพให้กับสถานศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ข้อชี้แนะและคำปรึกษาแก่สถานศึกษา พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายในกรอบสี่ รองลงมาคือ มีการศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาก่อนติดตาม ช่วยเหลือฯ ส่วนมีกระบวนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ข้อชี้แนะและคำปรึกษาแก่สถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รองลงมาคือการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีการดำเนินการน้อยที่สุด

(2.3) ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาหลังจากเสร็จสิ้นการประชุม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จุดเปลี่ยนและแนวทางการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รองลงมา คือ จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

(2.4) จุดเด่นการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในการจัดทำรายงานประเมินตนเองสูงสุด คือ โรงเรียนมีการรายงานผลการประเมินตนเองครบทุกมาตรฐาน รองลงมาคือ โรงเรียนเขียนรายงานได้กระชับ ชัดเจน มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ และเป็นปัจจุบัน ชัดเจน ส่วนจุดเด่นในประเด็นอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ รายงานสามารถตอบคำถามได้ชัดเจน มีการสรุปจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา มีข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีร่องรอยหลักฐานที่แสดงถึงการดำเนินงาน และนำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในการวางแผนพัฒนา วิธีการที่ใช้ในการพัฒนามีความเหมาะสม มีการนำเสนอผลการพัฒนาโดยใช้รูปภาพ กราฟ และตารางที่ทำให้รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนมีความชัดเจนและน่าสนใจ มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ชัดเจน และมีการสรุปผลการประเมินทั้งรายมาตรฐานและผลการประเมินในภาพรวม จุดเด่นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาตามประกาศมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่เหมาะสม และมีการเพิ่มประเด็นการพิจารณาสะท้อนบริบทเฉพาะของสถานศึกษา และจุดเด่นการจัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดโครงการได้สัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ของสถานศึกษา รองลงมาคือ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ วิธีการประเมินและเครื่องมือประเมินความสำเร็จชัดเจน และกิจกรรม/โครงการ สอดคล้องกับอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

3.2 การจัดทำคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สรุปได้ว่ามีคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 5 เล่ม คือ เล่มที่ 1 แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เล่มที่ 2 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เล่มที่ 3 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เล่มที่ 4 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และเล่มที่ 5 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยได้ดำเนินการจัดพิมพ์คู่มือดังกล่าวเผยแพร่ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดที่มีสถานศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,000 ชุด สำหรับนำไปใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับสถานศึกษาในสังกัดต่อไป และได้นำเอกสารดังกล่าวขึ้นเว็บไซต์ของสำนักทดสอบทางการศึกษา คือ <https://bet.obec.go.th/> เพื่อให้สถานศึกษาและผู้สนใจดาวน์โหลด

3.3 การพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา สรุปได้ว่ามีสถานศึกษาแกนนำและสถานศึกษาร่วมพัฒนา จำนวน 178 เครือข่าย โดยมีสถานศึกษาในเครือข่ายรวมจำนวน 736 แห่ง แบ่งเป็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 121 เครือข่าย มีสถานศึกษาจำนวน 504 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 50 เครือข่าย มีสถานศึกษาจำนวน 203 แห่ง และสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 เครือข่าย มีสถานศึกษาจำนวน 29 แห่ง โดยเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาเป็นการรวมตัวของสถานศึกษาเพื่อร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการคัดเลือกสถานศึกษาที่เป็น
แกนนำ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาดีเด่นด้านมาตรฐานการศึกษา (IQA
AWARD) ประจำปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 ส่วนสถานศึกษาร่วมพัฒนา เป็นสถานศึกษาที่มีอยู่
ในเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาแกนนำ

กระบวนการพัฒนาของเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา ดำเนินการด้วยการเชื่อมโยง
กำหนดวัตถุประสงค์ ข้อตกลงร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือ แก้ปัญหา ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของ
สถานศึกษา ตามสภาพความต้องการและบริบทของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาแกนนำและสถานศึกษาร่วม
พัฒนา จำนวน 736 แห่ง มีการแต่งตั้งคณะทำงาน โดยมีทีมที่ปรึกษาระดับภูมิภาค เพื่อกำหนดแนวทางการ
ดำเนินงาน ทีมที่ปรึกษาเครือข่ายประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเลือกวิธีการกำกับ ติดตามที่
เหมาะสมกับสถานการณ์ มีการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้
เครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา โดยทีมที่ปรึกษาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา ระดับ
ภูมิภาค ลงพื้นที่กำกับติดตาม ตรวจสอบ ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และประเมินผลการดำเนินงาน
ร่วมกับเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา เครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา พร้อมผลการใช้จ่าย
งบประมาณ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานระหว่างสถานศึกษาแกนนำและสถานศึกษาร่วมพัฒนา
ภายในเครือข่ายและระหว่างเครือข่าย รวมทั้งมีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานของเครือข่ายนวัตกรรม
คุณภาพสถานศึกษาต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 การพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) สรุปได้ว่า ระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) เป็น
ระบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาใช้ในการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา พร้อมกับสามารถ
จัดส่งไฟล์เอกสารรายงานฉบับสมบูรณ์ผ่านทางระบบมายังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ
ตรวจสอบข้อมูลการรายงานผล วิเคราะห์ ประมวล สรุปผล และรายงานสถิติผลการประเมินตนเองของ
สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่สามารถจำแนกตามระดับคุณภาพตามมาตรฐาน
การศึกษาของสถานศึกษาทั้งภาพรวมและรายมาตรฐาน มีการจัดทำคู่มือการใช้งานระบบการรายงานผลการ
ประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) มีจำนวน 5 เล่ม เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง
สามารถใช้งานระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
ให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานส่วนกลาง รวมทั้งได้มีจัดประชุมสื่อสารและสร้างความเข้าใจการใช้งาน
ระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) ให้กับผู้เกี่ยวข้องระดับ
ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการขยายผลในระดับสถานศึกษา จำนวน 3 ครั้ง คือ การประชุมทดสอบระบบ e-SAR
โดยผู้ใช้งานจริง หรือ User Acceptance Test (UAT) ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็น
ผู้แทนศึกษานิเทศก์ และบุคลากรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประชุมอบรมเชิง

ปฏิบัติการสำหรับการใช้งานระบบ e-SAR ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นศึกษานิเทศก์จากทุกเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 245 คน และการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ดูแลระบบเพื่อรองรับการบริหารจัดการและดูแลระบบ e-SAR มีผู้ร่วมประชุมเป็นผู้แทนศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 10 คน และจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการส่งเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามที่กำหนด ทั้งยังได้นำเอกสารดังกล่าวเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของสำนักทดสอบทางการศึกษา คือ <https://bet.obec.go.th/> เพื่อให้ผู้สนใจได้ดาวน์โหลด

ผลจากการพัฒนาระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) ทำให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 28,051 แห่ง สามารถจัดส่งไฟล์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28,051 เล่ม เข้าสู่ระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) และทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถตรวจสอบข้อมูลการรายงานผลได้ ระบบสามารถวิเคราะห์ ประมวลผล สรุปผล และออกรายงานสถิติผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถจำแนกตามระดับคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาทั้งภาพรวม วิทยามาตรฐาน และรายงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในสังกัดได้อย่างเป็นระบบ ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการส่งเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองยังสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน วางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดต่อไป

3.5 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สรุปได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 3 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 6,876,000 บาท คือ โครงการที่ 1 คือ โครงการตรวจเยี่ยมพื้นที่เชิงประเมิน และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต เขตละ 10,800 บาท จำนวน 245 เขตพื้นที่ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 2,646,000 บาท เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ดำเนินการตรวจเยี่ยมพื้นที่เชิงประเมินสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โครงการที่ 2 คือ โครงการส่งเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และวิเคราะห์ประสิทธิภาพและโอกาสของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 โดยจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต เขตละ 10,000 บาท จำนวน 245 เขตพื้นที่ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 2,450,000 บาท เพื่อให้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งดำเนินการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในสังกัด สำหรับนำข้อมูลผลการสังเคราะห์ไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน วางแผนพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป และโครงการที่ 3 คือ โครงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณให้กับเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา เครือข่าย 10,000 บาท จำนวน 178 เครือข่าย รวมงบประมาณทั้งสิ้น 1,780,000 บาท เพื่อให้เครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาทุกเครือข่ายนำงบประมาณไปใช้ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ สำหรับส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

3.6 การยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) สรุปได้ว่า เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาที่มีระบบกลไกในการควบคุม ตรวจสอบระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้นอย่างเป็นระบบ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาตามองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดเป้าหมายมาตรฐานคุณภาพ 2) การขับเคลื่อนคุณภาพสู่มาตรฐาน 3) การประเมินความสำเร็จตามมาตรฐาน 4) การนำการเปลี่ยนแปลงสู่สถานศึกษาและการสร้าง คุณค่าแก่วงวิชาการ และ 5) การเกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่สะท้อนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสำนักทดสอบทางการศึกษาได้จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ และจัดทำคู่มือแนวทางการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล (IQA AWARD) จำนวน 4 เล่ม เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาตามเกณฑ์ จากนั้นดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาในรูปขององค์คณะบุคคล จำนวน 2 คณะ คือ คณะกรรมการคัดกรองคุณสมบัติของสถานศึกษา และคณะกรรมการคัดเลือกสถานศึกษาตามแนวทางการคัดเลือกและเกณฑ์การพิจารณาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ โดยผลการยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) ประจำปีการศึกษา 2561 มีสถานศึกษาได้รับรางวัล รวมจำนวน 750 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 594 แห่ง และได้มีการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับรูปแบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ผ่านเว็บไซต์ของสำนักทดสอบทางการศึกษา(<http://iqaaward.obec.go.th>)

3.7 การถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) สรุปได้ว่า ผลจากการสังเคราะห์องค์ความรู้และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเป็นต้นแบบนวัตกรรมเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) ระดับรางวัลยอดเยี่ยม ประจำปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 รวมจำนวนทั้งสิ้น 595 แห่ง โดยได้มีการทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพกับสถานศึกษา 44 แห่ง ที่มีบริบทแตกต่างกัน จำนวน 16 บริบท สรุปได้ต้นแบบนวัตกรรมเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 16 ต้นแบบ ดังนี้ 1) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

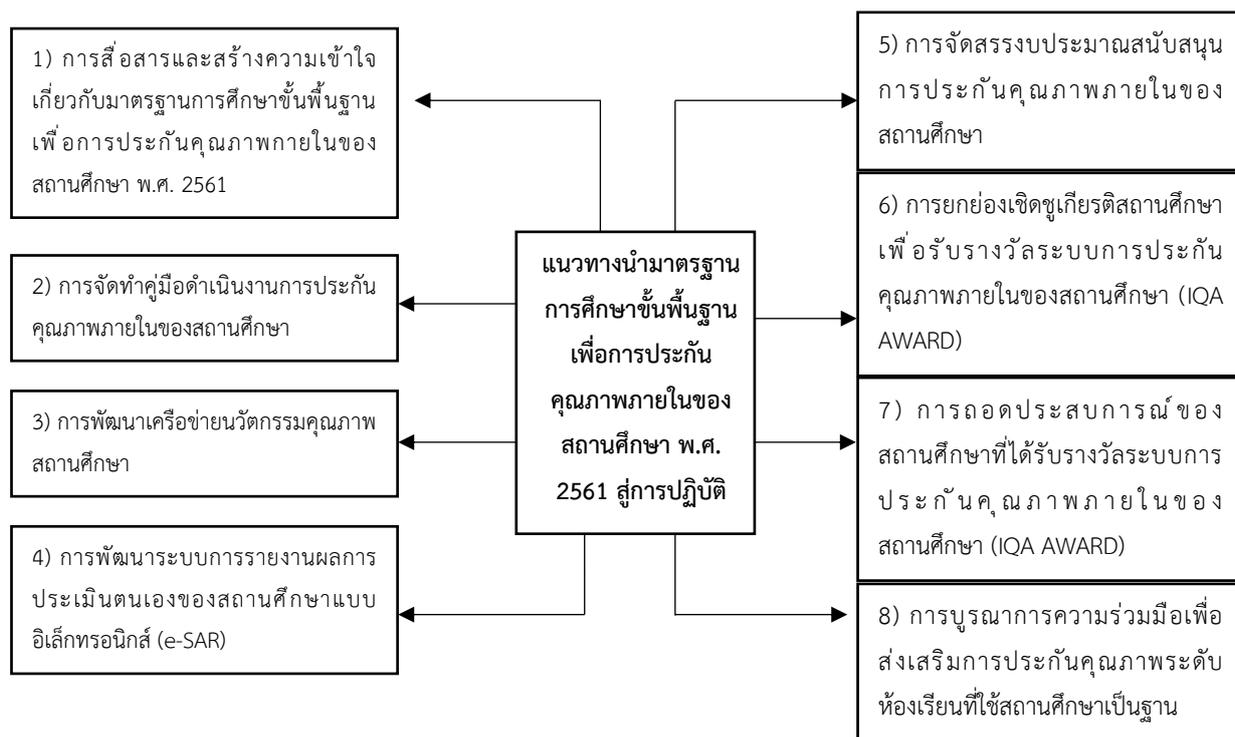
ของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ L+PDCA ที่เน้นการมีส่วนร่วมบูรณาการภูมิปัญญาตามบริบท 2) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง คือ L+PDCA เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ คือ IPDCAS Model ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพหลากหลายมิติ 4) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ คือ EA-PDCA-S Model ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาสูงสุด 5) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก คือ PDCA ในองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืน 6) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดกลาง คือ PDCA เพื่อพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ 7) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ คือ PDCA^{+IPO+SBM} สู่มาตรฐานคุณภาพระดับสากล และ 8) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ คือ OBECQA+PDCA สู่ต้นแบบการขับเคลื่อนมาตรฐานคุณภาพระดับสากล 9) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ IPO+PDCRA เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพอย่างยั่งยืน 10) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนที่เป็นพื้นที่สูงและชายแดน คือ PDCSA ส่งเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร 11) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดตามพระราชกฤษฎีกา คือ PDCAA เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 12) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนประถมศึกษา ที่อยู่ในโครงการของรัฐบาล คือ I-PDCA เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนจุดเน้นของโครงการ 13) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในโครงการของรัฐบาล คือ PPPCDS Model เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนจุดเน้นของโครงการ 14) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนที่มีเขตบริการติดต่อกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน คือ APPRL Model เพื่อการพัฒนาที่สะท้อนบริบทจริง 15) ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริบทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ PPPARS Model เพื่อโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม และ 16)

ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารางวัล IQA AWARD บริษัท
โรงเรียนบนเกาะ คือ T-PDCA Model เพื่อเพิ่มพูนทักษะชีวิตและอาชีพ

**3.8 การบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนใช้สถานศึกษา
เป็นฐาน** สรุปได้ว่า มีการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้
สถานศึกษาเป็นฐาน ผ่านระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประกัน
คุณภาพระดับห้องเรียนที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืนของสถานศึกษา โดยได้ดำเนินการดังนี้ 1) จัดให้มี
สถานศึกษาต้นแบบการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จำนวน 38 แห่ง (สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาละ 1 แห่ง จาก 38 เขต) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการบูรณาการความร่วมมือเพื่อ
ส่งเสริมระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของ
สถานศึกษา 2) ส่งเสริม สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่วิชาการ
ครูแกนนำที่สอนในรายวิชาหลัก ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา และทีมที่ปรึกษา
IQA ระดับภูมิภาค ทั้งองค์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
โดยใช้แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ด้วย
แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และ 3) สร้าง
เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study : LS) พร้อมทั้งพัฒนาครู
ให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (collaborative – 5 STEPS)

จากการดำเนินการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้
สถานศึกษาเป็นฐานกับสถานศึกษาต้นแบบการประกันคุณภาพ ระดับห้องเรียน จำนวน 38 แห่ง พบว่า
สถานศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกปฏิบัติ ทำให้สถานศึกษามีวัฒนธรรม
องค์กรที่ยั่งยืน ด้วยแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)
โดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study : LS) ส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (collaborative –
5 STEPS : CO-5 STEPS) ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมทั้งองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริหาร
จัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพ ระดับ
ห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มีความพร้อมให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นแหล่งเรียนรู้การประกัน
คุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาอื่นภายในและภายนอกเครือข่าย
สถานศึกษา และพบว่า การพัฒนาครูด้วยกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study : LS) การนิเทศ
ติดตามจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การให้กำลังใจ ส่งเสริม สนับสนุนทั้งด้านสื่อเทคโนโลยี สื่อ
การเรียนการสอนต่าง ๆ การเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานอย่างเป็นระบบอย่าง
ต่อเนื่อง การมีแผนการดำเนินงาน (roadmap) ของโรงเรียนที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติได้ และการใช้กระบวนการ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยสังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมเป็นแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวทางนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ.2561 และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง พบวิธีการจำนวน 3 วิธี ได้แก่ 1) การจัดทำหนังสือราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง หน่วยงานต้นสังกัดทุกสังกัดเพื่อให้ดำเนินการเผยแพร่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 2) การเผยแพร่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการผ่านเว็บไซต์ของสำนักการทดสอบทางการศึกษา และ 3) การจัดประชุม การอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจ ซึ่งวิธีการสื่อสารดังกล่าวจัดเป็นขั้นตอนสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ช่วยสร้างความเข้มแข็งด้านการประกันคุณภาพ

การศึกษาให้กับสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการดำเนินการสังเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของวิษณุ ทรัพย์สมบัติ และสุวิมล ว่องวานิช (2558) ที่กล่าวถึงแนวทาง 4 แนวทางได้แก่ 1) การจัดทำเอกสาร คู่มือ ตำราวิชาการ 2) การจัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ และชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ 3) การสนับสนุนงบประมาณ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และ 4) การกำหนดมาตรการแทรกแซงและการช่วยเหลือสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา

2. ผลจากการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 พบว่า ในภาพรวมผู้เข้าร่วมสัมมนามีความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการติดตาม ช่วยเหลือ และเป็นพี่เลี้ยงด้านการประกันคุณภาพให้กับสถานศึกษา และการให้ข้อชี้แนะและคำปรึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนราจันท์ กิตติคุณ (2553) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวในเรื่องของการบริหารเพื่อเตรียมดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา มีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเนื่องมาจากการออกกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ที่มีการกำหนดให้มีแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6) จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง รวมถึงมีการกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพนี้เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน มีการดำเนินงานเป็นประจำ รวมถึงมีการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานส่วนนี้เป็นอย่างดี

3. ผลการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา ทำให้ได้เครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาที่ประกอบด้วยสถานศึกษาแกนนำและสถานศึกษาร่วมพัฒนาจำนวน 178 เครือข่าย โดยมีสถานศึกษาจำนวน 736 แห่ง ที่ได้รับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา ทำให้เครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาเกิดความเข้มแข็ง สามารถเป็นแกนนำการพัฒนาให้แก่สถานศึกษาต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2556 ที่กล่าวถึงแนวทางการขับเคลื่อน การประกันคุณภาพการศึกษาด้วยระบบติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาด้วยเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย จะส่งผลให้ระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประกัน คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษามีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

4. ผลการพัฒนากระบวนการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) ซึ่งเป็นระบบที่ให้สถานศึกษานำไปใช้ในการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา พร้อมทั้งสามารถ จัดส่งไฟล์เอกสารรายงานฉบับสมบูรณ์ผ่านทางระบบมายังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือ สำนักงานส่วนกลาง โดยสามารถตรวจสอบข้อมูลการรายงานผลได้ และระบบมีการวิเคราะห์ ประมวลผล สรุปผล และรายงานสถิติผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาได้ ซึ่งผลการนำระบบการรายงานผลการ ประเมินตนเองของสถานศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) ไปใช้นั้น ทำให้สถานศึกษาสามารถจัดส่งไฟล์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาได้ทุกแห่ง อีกทั้งยังทำให้ระบบสามารถวิเคราะห์ผล สรุปผล และออกรายงานสถิติผลการประเมินตนเองจำแนกตามระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาทั้งภาพรวม ราย มาตรฐาน รวมถึงรายงานสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการสังเคราะห์ผลการ ประเมินตนเองของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน และวางแผนพัฒนาสถานศึกษาในลำดับต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมาภรณ์ อ่อนนุ่ม (2560) และนริศรา ใบจิว (2561) ที่พบว่าการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นมิติการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา โดยการใช้เทคโนโลยีให้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศ เป็นช่องทาง ให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถกำกับติดตามการพัฒนาของสถานศึกษาได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ผลการดำเนินการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ ดำเนินการภายใต้โครงการ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการตรวจเยี่ยมพื้นที่เชิงประเมิน และพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โครงการสังเคราะห์รายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และวิเคราะห์ประสิทธิภาพและโอกาสของสถานศึกษา และ โครงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษา แม้ว่าจะมีการจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษา จำนวนหนึ่ง แต่หน่วยงานต้นสังกัดก็สามารถขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้เป็น อย่างดี ซึ่งจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและผลการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีขึ้นไปจำนวนมาก และผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งการ ดำเนินการในส่วนนี้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการ พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิด

เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม อันจะส่งผลให้ระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

6. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการดำเนินงานการยกย่องชูเกียรติสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยทำการตรวจสอบระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น พิจารณาตามองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายมาตรฐานคุณภาพ การขับเคลื่อนคุณภาพสู่มาตรฐาน การประเมินความสำเร็จตามมาตรฐาน การนำการเปลี่ยนแปลงสู่สถานศึกษาและการสร้างคุณค่าแก่งวิชาการ และการเกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่สะท้อนการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า มีสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลจำนวน 750 แห่ง ในปีการศึกษา 2561 และ 594 แห่ง ในปีการศึกษา 2562 และเมื่อทำการถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลเพื่อดำเนินการขยายผลให้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการสังเคราะห์องค์ความรู้ พบต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาหลากหลายแบบ เช่น L+PDCA ที่เน้นการมีส่วนร่วมบูรณาการภูมิปัญญาตามบริบท, L+PDCA เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ IPDCAS Model สู่การพัฒนาคุณภาพหลากหลายมิติ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลมีการนำรูปแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ขยายผลให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไปได้

7. ผลการดำเนินงานบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับห้องเรียน โดยดำเนินการกับสถานศึกษาต้นแบบการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐานจำนวน 38 แห่ง พบว่า สถานศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกปฏิบัติ โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพระดับห้องเรียนที่สถานศึกษาเป็นฐาน มีความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ แนะนำและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การให้แก่สถานศึกษาอื่นทั้งภายใน และภายนอกเครือข่ายสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าการพัฒนาครูด้วยกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีการนิเทศติดตามจากผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ มีการให้กำลังใจ การส่งเสริม สนับสนุน การเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกันยารัตน์ กลมกล่อม (2560) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับผลการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา พบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบสัมพันธ์เกื้อกูล จะทำให้ผลการประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการประเมินและการประกันคุณภาพ การศึกษาแนวใหม่ และผลการตรวจสอบมโนทัศน์ด้านการประเมินแนวใหม่ ยังมีประเด็นที่ทำให้เกิด ความคลาดเคลื่อน ในส่วนของเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ บทบาทและหน้าที่การตรวจสอบและการประเมินตนเอง ของสถานศึกษา ความรู้การประเมินแบบองค์รวม และการประเมินแบบแยกส่วน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ควรร่วมมือกันในการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและการประกัน คุณภาพการศึกษาแนวใหม่ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการประเมินและการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า จากการศึกษาระบบการติดตาม ช่วยเหลือ และเป็นพี่เลี้ยงด้าน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กับสถานศึกษา มีกระบวนการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมถึงการให้ข้อชี้แนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และ แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีการจัดการประชุม อบรม สัมมนา บุคลากรผู้ทำหน้าที่พี่เลี้ยงในด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิด ทักษะในการปฏิบัติได้จริง เพื่อสามารถนำความรู้ ความเข้าใจนั้นไปถ่ายทอด และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษา ต่อไป

1.3 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า จากการถอดประสบการณ์ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (IQA AWARD) ทำให้ได้ต้นแบบนวัตกรรมคุณภาพเพื่อการประกัน คุณภาพการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการสนับสนุนให้สถานศึกษาต่าง ๆ นำต้นแบบเหล่านี้ไปเลือกใช้ และส่งเสริมให้มีการ ต่อยอดองค์ความรู้เพื่อพัฒนานวัตกรรมให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาของตนเองต่อไป

1.4 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพระดับ ห้องเรียนกับสถานศึกษาต้นแบบการประกันคุณภาพ ทำให้สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืนด้วยแนวคิด ชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการพัฒนาครูด้วยกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การนิเทศด้วยความ เอาใจใส่ ให้กำลังใจ ส่งเสริม สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ช่วยทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อ การประกันคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรสนับสนุนการบริหารจัดการให้สถานศึกษาต่าง ๆ เกิดการพัฒนา องค์กรที่ยั่งยืน ด้วยแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยอาจเริ่มต้นจากในสถานศึกษา และขยายสู่ไปยังเครือข่าย สถานศึกษา และสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ เฉพาะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีจำนวน 8 แนวทางเท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการกำหนดขอบเขตการศึกษาไปยังหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ และกำหนดขอบเขตกรอบแนวทางการศึกษาการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติในแนวทางอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 23ก วันที่ 2 เมษายน. หน้า 22-23.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561*. ประกาศวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ม.ป.ป. (เอกสารอัดสำเนา).
- กันยารัตน์ กลมกล่อม. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับผลการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นราจันท์ กิตติคุณ. (2553). *สภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศรา ไบจิว. (2561). *แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเวียงกาหลงวนาเทวี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย*. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปรมาภรณ์ อ่อนนุ่ม. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. ฉบับกฤษฎีกา, 116(ตอนที่ 74 ก).

วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ และสุวิมล ว่องวานิช. (2558). การขับเคลื่อนนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สงบ ลักษณะ. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารข้าราชการครู, 10 (7), 2-7.

สมชัย จรรย์ยาไพบูลย์. (2555). รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา เล่มที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). OKRs กับการประกันคุณภาพการศึกษา รายงานผลการศึกษาแนวทางการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่เชื่อมโยงกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้แนวคิดระบบการวัดผลแบบ OKRs : Objective and Key Results. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง.

สุพัตรา เทศเสนาะ. (2551). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอแก้วลาย้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

อุดม เขยทิวศ์. (2543). ศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

อุทุมพร จามรมาน. (2544). วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: : ฟินนี่พับบลิชชิง.

- Harman, G. (1996). *Quality assurance for higher education: Developing and managing quality assurance for higher education systems and institutions in Asia and the Pacific*. Bangkok: ACEID.
- Liston, C. (1999). *Managing Quality And Standards*. New York : McGraw - Hill.
- Ravitch, Diane. (1995). *National Standards in American Education: A Citizen's Guide*. Brookings Institution, Washington, DC.
- Stufflebeam, D.L. (1988). *Personal Factors Associated with Leadership A Survey of Literature in Leadership*. Marlana: Penguin Book.